

01. Amerika Birleşik Devletleri ve Finlandiya okul öncesi eğitim programlarının MEB 2013 okul öncesi eğitim programı ile karşılaştırılması¹

Ayşegül KIZILKAYA²

Kerim GÜNDOĞDU³

APA: Kızılkaya, A. & Gündoğdu, K. (2021). Amerika Birleşik Devletleri ve Finlandiya okul öncesi eğitim programlarının MEB 2013 okul öncesi eğitim programı ile karşılaştırılması. *Rumeli Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (1), 1-17. DOI: 10.53688/re.1

Öz

Nitelikli bir okul öncesi eğitim programı tüm çocukların gelişim alanlarını desteklerken, aynı zamanda bu alanlarındaki yetersizlikleri belirleyerek erken müdahale yöntemlerinin uygulanmasına imkan tanır. Eğitim programı normal gelişim gösteren çocukların eğitimini desteklerken, özel gereksinimli çocukların eğitimini de kapsayacak uyarlamalara yer vermelidir. Okul öncesi eğitimi alan çocukların zengin öğrenme ortamında tüm gelişim alanlarının desteklenmesi nitelikli bir okul öncesi eğitim programı ile mümkündür. Bu bakımdan, okul öncesi eğitimde uygulanacak olan eğitim programı büyük bir öneme sahiptir. Okul öncesi eğitim kurumunda çalışan eğitim elemanlarının eğitim programlarını ve eğitim standartlarını çocukların bireysel olarak tanınması, programın uygulanması, hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri, eğitim ortamının yaratılması ve değerlendirilmesi boyutunda yeterlikleri olması gerekmektedir. Bu çalışma ile ABD ve Finlandiya’da uygulanan okul öncesi eğitim programlarının incelenmesi ve Türkiye’de uygulanan MEB 2013 okul öncesi eğitim programı ile karşılaştırılması, Türkiye’de uygulanan programın yetersizliklerinin belirlenmesi ve iyileştirilmesine yönelik önlemler alınması için yol gösterici olması hedeflenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinde en sık kullanılan doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Bulgular sonucunda Türkiye’de uygulanmakta olan MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın ABD’de uygulanan EÇEB standartları ve Finlandiya’da uygulanan okul öncesi eğitim programı arasında benzerlikler ve farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir. Ülkelerin okul öncesi eğitim programları tüm çocuklara eğitimde eşit imkanlar sunması, esnek yapıda olması ve özel gereksinimli çocuklar için uyarlamalara yer vermesi bakımından benzerlikler göstermektedir. ABD’de merkezi çapta bir eğitim programı bulunmaması, Finlandiya’da genel olarak eğitim ve bakımın birleştirildiği “Educare” programının ağırlıklı olarak kullanılması ve Türkiye’de merkezi bir eğitim programının uygulanması programlar arasında belirlenen belirgin farklılıklar arasında yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi eğitim programı, karşılaştırmalı eğitim, nitel araştırma

Comparison of USA and Finland pre-school curriculum with MEB 2013 pre-school

Abstract

- 1 Bu çalışma ilk yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.
- 2 Eğitim Programları ve Öğretim Uzmanı (Aydın, Türkiye) ayseoztep09@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4559-1433 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 30.10.2021-kabul tarihi: 26.12.2021; DOI: 10.53688/re.1]
- 3 Prof. Dr. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü (Aydın, Türkiye) kerim.gundogdu@adu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4809-3405

Adres
Rumeli Eğitim Araştırmaları Dergisi
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe
ve Sosyal Bilimler Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD
Cevizli, Kartal - İSTANBUL / TÜRKİYE 34865
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address
Rumeli Journal of Education Studies
İstanbul Medeniyet University, Faculty of Education Sciences, Dep. of
Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education Program
Cevizli, Kartal - İSTANBUL / TÜRKİYE 34865
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Quality preschool education program should support the development areas of all children while allowing the implementation of early intervention methods by identifying their deficiencies in development areas. While supporting the education of children with normal development, the early childhood curriculum and standards should include adaptation techniques to include the education of children with special needs. Supporting all children's education in early childhood education settings is possible with a quality early curriculum program. From this perspective, the curriculum to be implemented in pre-school education has a great importance. Education staff working in the early childhood education settings should have a good understanding of the curriculum and education standards in terms of getting to know the children individually, implementing the curriculum, creating and evaluating the educational environment. This study is aimed to examine the pre-school curriculum implemented in the USA and Finland and to compare them with MEB 2013 Pre-School curriculum implemented in Turkey to determine the deficiencies of the program implemented in Turkey and to take measures to improve it. The most frequently used document analysis in qualitative research methods was used in this research. As a result of findings, it was determined that there are similarities and differences between the MEB 2013 Pre-School curriculum, ECEC standards implemented in USA and the preschool curriculum implemented in Finland. Early childhood curriculum of the USA, Finland and Turkey show some similarities in terms of providing equal opportunities to all children, being flexible and allowing adaptations for children with special needs. Decentralized early childhood curriculum in the USA; widely use of "Educare" program, which combines educare and care in Finland; and the implementation of a central curriculum in Turkey are among the significant differences in the programs.

Key words: Early childhood curriculum, comparative education, qualitative research

Giriş

Eğitim programları ortak değerlere dikkat çekerek etnik ve sosyal gruplar arasında köprüler kurabilme gücüne sahiptir. Bu nedenlerden dolayı, bakanlıklar "tek bedene uygun" bilişsel bir eğitim programı formüle etmek yerine, genel bir değer tabanlı çerçeve geliştirmeyi tercih etmekte ve birçok ülkede yerel merkezlerin ve toplulukların ulusal çerçeve tarafından yönlendirilen kendi eğitim programlarını geliştirmelerine izin verilmektedir. Dezavantajlı grup kategorisinde yer alan yoksul, ikinci dili öğrenen veya özel eğitime gereksinim duyan çocukların farklı öğrenme ihtiyaçları vardır ve bu gruba giren çocuklar bütün ülkelerde mevcuttur. Bu çocukların yapılandırılmış eğitim programları ve zenginleştirilmiş eğitim kurumlarında gelişim pratiklerine odaklanarak kazanacakları çok şey vardır (Barnett, 2004).

Nitelikli bir okul öncesi eğitim programı çocukların tüm gelişim alanlarını desteklerken, gelişim alanlarındaki yetersizliklerini de belirleyerek erken müdahale yöntemlerinin uygulanmasına imkan vermektedir. Ayrıca çocuğun kendi yeterlilikleri ve yetersizliklerinin farkına varmasına, dolayısıyla toplumdaki yerini ve farklılıklarını görmesine yardımcı olmaktadır (Dilek, 2013; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2016). Etkili bir okul öncesi programının amacı çocuğun bağımsızlığını sağlayan zengin bir uyarıcı çevre sağlarken çocuğun tüm gelişim alanlarını desteklemek ve eğitsel anlamda yüksek kalitede verim sağlayabilmektir. Nitelikli bir eğitim programı çocukların kimlik oluşumu, olumlu tutumları, iletişim ve müzakere becerilerini desteklemelidir. Kazanım ve becerilere gereğinden fazla odaklanması çocukta başarısızlık duygusuna ve yetişkinlere daha çok bağımlı olmasına neden olmaktadır (Barnett, 2004; MEB, 2016).

Adres
Rumeli Eğitim Araştırmaları Dergisi
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe
ve Sosyal Bilimler Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD
Cevizli, Kartal - İSTANBUL / TÜRKİYE 34865
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address
Rumeli Journal of Education Studies
İstanbul Medeniyet University, Faculty of Education Sciences, Dep. of
Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education Program
Cevizli, Kartal - İSTANBUL / TÜRKİYE 34865
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Erken Çocukluk Dünya Forumu Program Çalışma Grubu'nun (The Curriculum Working Group of the World Forum on Early Care and Education) önerilerine göre nitelikli bir okul öncesi eğitim programında aşağıdaki özellikler bulunmalıdır:

1. Yetişkinler ve çocuklar pozitif iletişim içerisindedir. Pozitif iletişim ortamı çocuğun kendisini güvende hissetmesine ve diğerleri hakkında olumlu düşünceler edinmesine yardımcı olmaktadır.
2. Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar dahil olmak üzere tüm çocuklar aktivitelere etkin bir şekilde katılmaktadır.
3. Aile ve kurum sürekli iletişim halindedir. Ebeveynler katılımcı ve gözlemcidir.
4. Eğitim personeli programın vazgeçilmez bir unsuru olarak çocuk gelişimi ve eğitimi alanında eğitim almıştır.
5. Çalışanlar ve çocuklar arasındaki oran belirlenmiştir.
6. İç ve dış mekan çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyecek şekilde düzenlenmiştir. Fiziksel koşullar öğretmenler ve çocuklar için yeterlidir.
7. Eğitim ortamı, kazalara ve gerekli müdahalelere hazırlıklı olacak şekilde hazırlanmıştır.
8. Sağlıklı ve yeterli beslenme imkanları sağlanmaktadır.
9. Programın kalitesini ve işlevini belirlemek amacıyla değerlendirme yapılmaktadır (Dilek, 2013).

Araştırmanın önemi

Etkili bir okul öncesi eğitim, kaliteli bir okul öncesi eğitim programı ile mümkündür. Eğitim programlarının niteliklerinin artırılmasını isteyen ülkeler karşılaştırmalı eğitim alanından faydalanmaktadır. ABD ve Finlandiya okul öncesi eğitim programlarının incelendiği bu çalışmanın, Türkiye'de uygulanmakta olan MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile benzerlik ve farklılıkların belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Belirlenen benzerlik ve farklılıklar sonucunda Türk okul öncesi eğitim sisteminde uygulanan eğitim programının niteliğinin artırılmasına ışık tutacağı ön görülmektedir.

Amaç ve araştırma sorusu

Bu çalışmanın amacı uzunca bir zamandır adını eğitim adına duyurmakta olan bir İskandinav ülkesi olan Finlandiya ve geçmişten günümüze eğitime büyük finansal kaynaklar ayıran ABD gibi iki gelişmiş ülkenin güncel okul öncesi eğitim programlarının, Türkiye'de uygulanmakta olan MEB 2013 Eğitim Programı ile karşılaştırılmasıdır. Bu doğrultuda çalışmada, "Eğitimde dünya çapında başarıları ile isim yapmış iki ülke ABD ve Finlandiya'da uygulanmakta olan okul öncesi eğitim programlarının Türkiye'de uygulanan MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile arasındaki farklılıklar ve benzerlikler nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmada, ABD'de bulunan 50 eyalette farklı eğitim standartlarının bulunması göz önünde bulundurularak Iowa eyaleti örneğinde araştırma yapılmıştır. Finlandiya'da ulusal düzeyde ve bölge düzeyinde oluşturulan EÇEB eğitim programları göz önünde bulundurularak Helsinki'de uygulanmakta olan EÇEB eğitim programı örnek olarak alınmıştır.

Yöntem

Karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında yatay ve dikey yaklaşım olmak üzere iki yaklaşım söz konusudur. Dikey yaklaşımda meydana gelen değişimler tarihi süreç içerisinde incelenirken, yatay yaklaşımda aynı döneme ait değişkenler birbiriyle karşılaştırılarak aralarındaki benzerlik ve farklılıklar belirlenmektedir (Türkoğlu, 2012). Yatay yaklaşımın kullanıldığı nitel doküman analizine dayalı bu karşılaştırmalı eğitim çalışmasında güncel okul öncesi eğitim programları betimsel analize dayalı olarak incelenmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Çalışmada yurt içi ve yurt dışı arama motorları, yurt dışında erişilebilen kütüphaneler ve veri tabanlarından elde edilen dokümanlar elde edilmesi gereken veriler bakımından taranmıştır. Türkiye’de Google akademik, Ulakbim ve ulusal tez merkezi veri tabanları; yurt dışında Google Academic, resmi web siteleri ve üniversite kütüphanelerinden elde edilen tezler veya makaleler ve kitaplardan faydalanılmıştır. Ülkelerin okul öncesi eğitim programlarına yönelik elde edilen veriler ışığında ülkelere ait konulardaki benzerlikler ve farklılıklar çerçevesinde karşılaştırma yapılmıştır. Bu kapsamda elde edilen veriler yan yana getirilerek farklılıklar ve benzerlikler bir araya getirilmiş, karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Türkiye’de uygulanan okul öncesi eğitim programları

Türkiye’de 1994 yılı öncesi MEB tarafından oluşturulmuş merkezi bir okul öncesi programı bulunmamaktaydı. Merkezi bir program yerine öğretmenler Tebliğler Dergisinden ünite başlıklarını takip ederek ünite ve günlük planlarını kendileri hazırlamaktaydı. Konu merkezli ve merkezi olmayan bu program, hızlı bir gelişim sürecinde bulunan çocukların gelişim sürecine katkı sağlamakta yetersiz kalmaktaydı. 1989 yılında ilk taslağının geliştirildiği ilk merkezi okul öncesi eğitim programı 1994 yılında uygulanmaya başlanmıştır (Gelişli & Yazıcı, 2012).

1994 programının öğretmenler tarafından anlaşılmasını ve uygulama sürecinde oluşan bir takım aksaklıklar bulunmasından dolayı MEB Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü; programın geliştirilmesi amacıyla öğretim elemanları, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun ilgili birimlerinden katılımcılar, anasınıfı öğretmenleri ve MEB birim üyelerinden oluşan bir komisyon kurmuştur. Komisyonun iki yıl süren çalışmaları sonucunda oluşturulan yeni program 2002-2003 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır (Gelişli & Yazıcı, 2012; Uyanık Balat, 2016; Tükel, 2017).

2002 Okul Öncesi Eğitim Programı çocuk merkezlidir ve çocukların bütünsel gelişiminin yanı sıra özbakım becerilerinin kazandırılmasını amaçlamaktadır. 36-60 aylık ve 60-72 aylık çocukların gelişim özelliklerinin yer aldığı programda yıllık plan örneği, günlük plan örnekleri, kavramlar listesi, özel günler ve haftalar listesi, gelişim raporu, değerlendirme formu örneği ve zaman çizelgesi yer almaktadır (Düşek & Dönmez, 2012).

2002-2003 yılında uygulanmaya başlayan okul öncesi eğitim programı ile ilköğretim programlarının arasında amaç, yaklaşım ve yapı yönünden uyumsuzlukların bulunması ve programın toplumun değişen ihtiyaçlarına cevap verememesi programın yeniden düzenlenmesini gerekli kılmıştır. Avrupa Birliği ülkelerinde uygulanan okul öncesi eğitim programlarına yönelik yapılan karşılaştırmalı çalışmalar

sonucu farklı okul öncesi eğitim programlarından faydalanılarak 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı oluşturulmuştur (MEB, 2006; Kandır, Özbey, & Inal, 2010; Düşek & Dönmez, 2012).

Yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı öğrenci merkezli olup çocukların bütünsel gelişimi ve özbakım becerilerini desteklemektedir. Bütüncül ve sarmal bir yaklaşımın benimsendiği program, çocukları bireysel olarak desteklemektedir. Yaş gruplarına göre oluşturulan kazanım ve göstergeler tablolar halinde verilmiştir (MEB, 2013; Temel, 2016). Program, öğretmenlerin çevre koşullarını dikkate alarak günlük ve yıllık planlarını hazırlamalarına imkan vermektedir (Gündoğdu, Turan, Kızıldaş, & Çimen, 2008). Program çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılarken, gelişim alanlarının birbirleri ile olan etkileşimini sağlayarak çocuğun tüm gelişim alanlarını en üst düzeyde desteklemeyi hedeflemektedir. Bu özellikleri bakımından “Çoklu Zeka Kuramı” ile tutarlıdır (MEB, 2006).

2006 yılında uygulanmaya başlayan okul öncesi eğitim programının çağın gereklerini yerine getirmede yetersiz kalması ve ülke çapında öğretmenler tarafından gelen geribildirimler sonucu programın planlama, uygulama ve değerlendirme boyutları ile ele alınmasına karar verilmiştir (Uyanık Balat, 2016). Öğretim elemanları ve okul öncesi öğretmenlerinin oluşturduğu bir komisyon ülkelerin okul öncesi eğitim programlarını inceleyerek taslak bir program hazırlamıştır. Plot uygulaması yapılan taslak program 2013- 2014 eğitim-öğretim yılında uygulamaya koyulmuştur (Tükel, 2017).

MEB 2012 yılında çocuklara rehberlik hizmetleri amacıyla “Okul Öncesi Eğitimde Rehberlik Programı” yayımlamıştır. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı “Okul Öncesi Eğitim Etkinlikleri Kitabı” ve aile katılımını destek kapsamında “Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi” (OBADER) ile birlikte yayımlanmıştır. Bu program; 1994, 2002 ve 2006 programlarında olduğu gibi çocukların bütünsel gelişimini sağlamak, özbakım becerilerini kazanmasına yardımcı olmak ve ilköğretime hazırlamak amacıyla oluşturulmuştur. Program çocukların bütünsel gelişimini desteklerken aynı zamanda tüm gelişim alanlarında belirlenebilecek yetersizlikleri önlemeyi ve desteklemeyi amaçlamaktadır (Çelik & Daşcan, 2019).

2013-2014 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlayan 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nın özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Çocuk merkezlidir: öğretmenlerin çocukların plan yapma, uygulama, araştırma ve tartışma gibi aktiviteler yapmasına fırsat vermesi gerekmektedir. Çocukların etkinliklere aktif katılımının ve materyalleri kendilerinin seçmelerine imkan sağlanması önemlidir.
- Esnektir: bireysel farklılıklara, fiziksel ortama, anlık değişimlere veya ailelerin ihtiyaçlarına göre değişiklikler ve düzenlemelerin yapılmasına imkan vermektedir. Öğretmen ihtiyaca göre planlarını oluşturmaktadır.
- Sarmaldır: ihtiyaç durumlarında kazanımların gerçekleştirilmesi sürecinde aktiviteler tekrar edilmelidir.
- Eklektiktir: eğitim programı çocuk merkezli farklı yaklaşım ve modellerden faydalanılarak oluşturulmuştur.
- Dengelidir: eğitim programı çocukların tüm gelişim alanlarını desteklediği için kazanım ve göstergeler dengeli bir şekilde dağıtılmıştır.

- Oyun temellidir: oyun çocuğun dili ve işidir. Eğitim programında oyunun bir yöntem olarak kullanılması önerilmektedir.
- Keşfederek öğrenme: çocukların öğrenme sürecine etkin olarak katılması, bilgisine bilgi eklemesi ve bilgiyi yeni durumlarda kullanması önemlidir.
- Yaratıcılık: çocukların yaratıcılıklarını desteklemek amacıyla öğrenme stillerine, ihtiyaçlarına ve ilgilerine hitap edecek fırsatlar sunulmalıdır.
- Keşfederek öğrenme: çocukların öğrenme sürecine etkin olarak katılması, bilgisine bilgi eklemesi ve bilgiyi yeni durumlarda kullanması önemlidir.
- Yaratıcılık: çocukların yaratıcılıklarını desteklemek amacıyla öğrenme stillerine, ihtiyaçlarına ve ilgilerine hitap edecek fırsatlar sunulmalıdır.
- Yakın çevre imkanları ve günlük yaşam deneyimleri: programda yakın çevre imkanlarından faydalanılması ve günlük yaşam deneyimleri sağlanması programı zenginleştirmekte ve kolaylaştırmaktadır.
- Temalar/Konular Araç: okul öncesi eğitimde konu ve tema merkezli eğitim uygulanmamaktadır. Göstergelerin kazanılmasında konulardan yararlanılmaktadır. Konular amaç ve kazanımların kazandırılmasında bir araç görevi görmektedir.
- Öğrenme merkezleri: sınıf ortamında hazırlanan öğrenme merkezleri çocukların etkileşim halinde, özgürce hareket edebildikleri ve becerilerini sergileyebildikleri ortamlardır. Öğrenme merkezleri iç ve dış mekanlarda bulunmaktadır.
- Kültürel ve evrensel değerler: okul öncesi eğitim programı toplumda farklılıklara saygı duyulması ve insanlarla uyum içinde bir arada yaşamının öğrenme deneyimlerinin kazanılmasını sağlamaktadır.
- Aile eğitimi ve katılımı: okul ve aile arasındaki etkili ve sürekli iletişim kazanılan bilgi ve becerilerin kalıcılığı açısından önemlidir. Bu amaçla MEB Okul Öncesi Eğitim Programı Aile Destek Eğitim Rehberi'ni (OBADER) hazırlamıştır.
- Değerlendirme: okul öncesi eğitimde sonuç değil, süreç önemlidir. Bu bakımdan sürecin çok yönlü olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Değerlendirme sürecinde program, öğretmen ve çocuklar iç içe olduğu için birinin değerlendirilmesinden elde edilen bulgular diğerlerinin değerlendirilmesine ışık tutmaktadır. Öğretmenler yapılan değerlendirmeleri sonraki uygulamalarda dikkate almalıdır.
- Özel eğitim: okul öncesi eğitim özel gereksinimli öğrencilere de eşit imkanlar sunulmasını hedeflemektedir. Öğretmenlerin sınıfta uyguladıkları etkinlikleri özel gereksinimli öğrenciler için uyarlamaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenler gerekli durumlarda öğrenciler için bireyselleştirilmiş Eğitim Programını (BEP) uygulamaları gerekmektedir.
- Günlük yaşam deneyimleri: günlük yaşam olaylarının eğitim sürecine dahil edilmesi programı zenginleştirmektedir. Programın esnek olması yakın çevre imkanlarından faydalanılmasını sağlamaktadır.
- Rehberlik hizmetleri: öğretmenler rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği içinde olmalıdır (MEB,

2013; Gülçiçek, Tonga, & Tantekin Erden, 2019; Anne Çocuk Eğitim Vakfı [AÇEV], 2020).

MEB 2013 programı Waldorf, Montessori, High Scope ve Reggio Emilia yaklaşımı ile benzerlikler göstermektedir. Programın gelişimsel özellikte olması Waldorf yaklaşımı; aile katılımı, çevre eğitimi, bireysel gelişme ve kişiler arası iletişim Reggio Emilia; çocuk merkezli olması, bireysel, büyük ve küçük grup aktivitelerine yer verilmesi, değerlendirmenin program-öğretmen ve çocuk boyutunda yapılması High Scope yaklaşımı ve güne başlama ve günü bitirme çember aktiviteleri ve öz bakım becerilerinin kazandırılması Montessori yaklaşımı ile benzerlik göstermektedir (MEB, 2013; Koçer & Meral, 2014; Temel, 2016; Tükel, 2017).

ABD’de uygulanan okul öncesi eğitim programları (Iowa eyaleti örneği)

ABD’de merkezi düzeyde bir ulusal EÇEB ve okul öncesi eğitim programı bulunmamaktadır. Eğitim programı kapsamında Montessori, High Scope, Yaratıcı Program (Creative Curriculum), Reggio Emilia, Waldorf ve Bank Street yaklaşımları başta olmak üzere en az 15 farklı eğitim modeli uygulanmaktadır (K12academics, 2020).

Günümüzde çocukları ilköğretim aşamasına hazırlayan ve akademik becerilere odaklanan kurumlar mevcut iken, çoğu erken çocukluk eğitimi kurumlarında uygulanan programlar katı bir çerçeve ve felsefi yaklaşımdan oluşmayan “Gelişimsel Olarak Uygun Uygulama” (Developmentally Appropriate Practices-DAP) kavramı etrafında çocuk gelişimi ve bireysel öğrenme yollarına vurgu yapmaktadır (Parker & Neuharth-Pritchett, 2006; OECD Country Note, 2000) USDE; EÇEB programının etkililiğinin donanımlı personel, uygun eğitim ortamı, istikrarlı rutin, aile katılımı ve uygun gruplama uygulamaları olmak üzere bir takım faktörlere bağlı olduğunu belirtmektedir (PreSchoolTeacher, 2020). Günümüzde sayıları gün geçtikçe artan çeşitli kültürel ve dilsel altyapılardan gelen çocuklara ve ailelere yönelik duyarlı eğitim programları oluşturulmaktadır. Kültürel çeşitliliğe duyarlı olmayan eğitim programları gelişimsel olarak uygun olmayacaktır. EÇEB eğitim programlarının ortak kaygısı yüksek kalitede olmalarıdır (National Association for the Education of Young Children [NAEYC], 2009; PreSchoolTeacher, 2020).

Gerek kamuya gerekse özel sektöre ait olan okul öncesi kurumlarında tam gün veya yarım gün hizmet verilmektedir. Okul öncesi eğitimi programları arasında anasınıfı (kindergartens), Head Starts, Çocuk bakım merkezleri (childcare centers) ve aile çocuk bakımevleri (family childcare homes) bulunmaktadır. Anasınıfı (kindergartens), ilköğretime başlamadan önceki 5 yaş grubunu kapsamaktadır. Anaokulları (preschools) kamu ve özel eğitim himayesinde sunulan veya özel mevzuat kapsamında telafi eğitimi sağlayan program çeşitliklerini içermektedir. Anaokullarında büyük ölçüde yarım gün, bazı kurumlarda ise 6 saatlik bir eğitim verilmektedir (Stewart & Kagan, 2005; Kamerman & Gatarnio Gabel, 2007)

ABD’de ilk erken çocukluk eğitimi girişimlerinden birisi geçmişi 1960’lı yıllara dayanan Head Start programıdır. Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığı (Department of Health and Human Services) tarafından finanse edilen bu federal fonlu eğitim girişimi daha çok sosyo-ekonomik yönden risk altındaki çocuklar için sağlanan bir hizmettir (NAEYC, 2009). Head Start programları, yerel toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak çocukların olumlu bir öğrenme ortamında büyümesini ve gelişmesini desteklemektedir. Günümüzde ABD’nin birçok eyaletinde bulunan Head Start okullarının sunduğu hizmetler aşağıdaki gibidir:

- a. Eğitim: Anasınıfına (kindergarten) hazırlık için bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimleri

sunmaktadır. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının yanında tüm gelişim alanlarını destekleyen büyük ve küçük grup aktiviteleri ve BEP'ı uygulanmaktadır.

- b. Sağlık: Çocukların sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi için ailelere tıbbi ve ruh sağlığı hizmetleri verilmektedir.
- c. Ebeveyn katılımı: Aileler, konut istikrarı ve finansal güvenlik yönünden hedeflerine ulaşma konusunda desteklenmektedir. Programlar ebeveyn-çocuk ilişkilerini destekleyerek güçlendirilmekte ve aileleri eğitim sürecine dahil etmektedir (Administration for Children & Families, 2019).

Head Start programının geliştirilmiş biçimi olan Educare modeli ilk olarak Illinois'deki Ounce Önleme Fonu (Ounce of Prevention Fund) aracılığı ile geliştirilmiştir ve 1982 yılından günümüze yoksul aileler için çalışmalarına devam etmektedir. Educare modeli çeşitli kamu ve özel fon akışlarını birleştirerek Head Start ve Early Head Start tarafından oluşturulan program özellikleri geliştirilerek oluşturulmuştur (Miller, 2010; Ucus, Acar, & Raikes, 2107). Educare modelinde Head Start programında olduğu gibi aile katılımı esastır. Ailelere doğumdan önce, doğum sırasında ve doğumdan sonra destek sağlanmaktadır. Aileler; sınıf öğretmenleri, aile destek uzmanları ve sağlık, akıl sağlığı ve dil danışmanlarını içeren disiplinler arası bir ekipten dikkatle planlanmış, sıralı bir destek sürekliliğinden faydalanmaktadır. Yaşamın ilk beş yılı destek sağlayan program çocukları anasınıfına (kindergarten) hazırlamaktadır (EDUCARE, 2020a; Miller, 2010). Toplumda okul başarı riski olan dezavantajlı çocuklar için oluşturulan educare modelinin başarısı bütünsel yaklaşım, etkili veri kullanımı, mesleki gelişim, yoğun aile katılımı ve kaliteyi eğitimin merkezine konmasından kaynaklanmaktadır (EDUCARE, 2020b).

Ulusal Çocukların Eğitimi Derneği (NAEYC), Amerika Birleşik Devletleri'nde erken çocukluk eğitimi öğretmenlerini, yöneticilerini, çocukları ve aileleri temsil eden ve kar amacı gütmeyen büyük bir dernektir. NAEYC, doğumdan 8 yaşına kadar olan çocukların eğitim ve gelişim hizmetlerinin kalitesine vurgu yaparak küçük çocukların gelişimini desteklemeyi amaçlamaktadır. 0-8 yaş aralığını kapsayan yaş grubu için uygun eğitim programı benimseyen NAEYC, tüm çocuklara hitap eden yüksek kaliteli ve Gelişimsel Olarak Uygun (DAP) bir eğitim programı oluşturmaktadır (Krogh & Slentz, 2001). DAP'da, eğitim programının içeriği sosyal ve kültürel değerler, aile, çocukların deneyimleri ve yaşı dikkate alınmaktadır. Tüm çocukların başarısını sağlamak bahsi geçen unsurların bütün olarak sağlanmasına bağlıdır (NAEYC, 2009).

Belirli bir programı desteklemeyen NAEYC'nin belirlemiş olduğu standartlar program geliştirme ve program modeli seçme hakkında kararlar almak için bir çerçeve niteliği taşımaktadır (NAEYC, 2009). Ülke genelinde uzmanlardan ve eğitimcilerden gelen girdilerle oluşturulan EÇEB programının eğitim programına ilişkin standartları aşağıdaki gibidir:

Eğitim Programı

1. Çocukların sosyal, fiziksel, dil ve bilişsel gelişim alanlarını desteklemelidir.
2. Çocuklara oyun ile öğrenme ve keşfetme imkanları sağlamalıdır.
3. Öğretmenlere belirli becerileri kazandırmada öğrencilerle bireysel ve küçük gruplar halinde çalışmalıdır.
4. Materyaller çocukların ilgisini çekmeli ve onların keşfetmelerine yardımcı olmalıdır.

5. Aktiviteler çocukların sorgulama, problem çözme, etkili ilişkiler kurma, uygun dil gelişimi ve diğer becerilerinin gelişimine katkı sağlamalıdır.

Program her bir çocuğun eğitim programı bağlamında öğrenmesini ve gelişimini destekleyen gelişimsel, kültürel ve dilsel olarak uygun ve etkili öğretim yaklaşımlarını kullanmalıdır. Çocukların farklı öğrenme stilleri, ihtiyaçları, kapasiteleri, ilgi alanları ve geçmişleri vardır. Bu farklılıkları tanıyarak ve her çocuğa uygun öğretim yöntemleri uygulayarak tüm çocukların öğrenmesine yardımcı olunmaktadır. Programda öğretmenin görevleri aşağıda verilmiştir:

- Öğretmenler tüm çocukları denetlemelidir.
- Öğretmenler içeride ve dışarıdaki aktiviteleri sağlamalı, ortamı hem bireysel hem grup olarak kullanımına imkan sağlayacak şekilde düzenlemelidir.
- Çocukların çalışmalarını sınıf ortamında sergileyerek çocukların öğrenmelerini desteklemelidir.
- Öğretmenler, çocukların bireysel ihtiyaçlarına göre öğretim stratejilerini ve materyalleri değiştirmelidir (NAEYC, 2020).

Iowa eyalet eğitim sistemi yüzlerce özel kuruluşun katılımı ve ortaklığından oluşmaktadır. Eyalet Kurulu (State Board) Iowa yasama meclisine ve valilik ofisine bir danışma grubu olarak hizmet verirken eyalet ve yerel kuruluşların denetimini sağlamaktadır. Eyalet kurulu ve Paydaşlar (Stakeholders) Iowa eyaletinde erken çocukluk gelişimi için stratejik plan ve vizyonu ilerletmek için birlikte çalışmaktadır (Iowa, 2021a). Iowa Erken Çocukluk Alanları (Early Childhood Iowa Areas), bölgede ikamet edenler adına eğitim, sağlık ve insan hizmetleri programlarını içeren çalışmalara yardımcı olmaktadır. Odak noktası 0-5 yaş aralığıdır. Iowa eyaleti çapında 99 ilçenin tamamını temsil eden 38 Erken Çocukluk Iowa bölgesi bulunmaktadır (Iowa, 2021b).

Iowa Eğitim Departmanı (The Iowa Department of Education), okul bölgeleri (school district) tarafından sağlanan okul öncesi eğitim programlarını ve hizmetlerini geliştirerek, uygulayarak ve izleyerek küçük çocuklar için kaliteli öğrenme fırsatlarını ve ortamlarını desteklemektedir. Iowa Eğitim Bakanlığı (Iowa Department of Education), kaliteli eğitim ve öğretim fırsatları sağlamaktan sorumlu Erken Çocukluk Danışmanlarından (Early Childhood Consultants) bir çalışma ekibi oluşturmuştur. Çalışma ekibi 2004 yılında, Iowa İdari Yasası 279.49: Çocuk Bakım Programları (Iowa Administrative Code 279.49: Child Care Programs) uyarınca okul bölgeleri tarafından yürütülen yüksek kaliteli erken öğrenme programlarının uygulanmasına rehberlik edecek bir dizi okul öncesi programı standardı geliştirmekle görevlendirilmiştir. Çalışma ekibi, eyalet standartlarının geliştirilmesine rehberlik etmesi için NAEYC program standartlarını seçmiştir (Iowa Department of Education, 2016). 2007 Iowa İdari Yasası (Iowa Administrative Code Rule) kaliteli erken çocukluk programlarının özelliklerini karşılayan NAEYC Erken Öğrenme Programı Akreditasyon Standartları ve Değerlendirme (Early Learning Program Accreditation Standards and Assessment), 2016 Head Start Performans Standartları (Head Start Program Performance) ve IQPPS olmak üzere üç EÇEB eğitim programı standartlarını kabul etmektedir (Iowa Department of Education, 2020).

Iowa Erken Çocukluk Alanları (Early Childhood Iowa Areas), bölgede ikamet edenler adına eğitim, sağlık ve insan hizmetleri programlarını içeren çalışmalara yardımcı olmaktadır. Odak noktası 0-5 yaş aralığıdır. Iowa eyaleti çapında 99 ilçenin tamamını temsil eden 38 Erken Çocukluk Iowa okul bölgesi (school district) bulunmaktadır (Iowa, 2021b).

Finlandiya’da uygulanan okul öncesi eğitim programları (Helsinki eğitim programı örneği ile)

Finlandiya’da EÇEB’nin ulusal hedefleri (540/2018) EÇEB Yasası ile belirlenen hedefler; EÇEB Ulusal Çekirdek Eğitim Programı’nın, yerel eğitim programının ve çocukların bireysel EÇEB planlarının oluşturulmasına ve değerlendirilmesine yön vermektedir (Helsinki, 2019). Eğitim ve öğretimin geliştirilmesinden Milli Eğitim Bakanlığı (Ministry of Education) bünyesinde çalışan Finlandiya Ulusal Eğitim Ajansı (The Finnish National Board of Education-FNBE) sorumludur. FNBE, erken çocukluk eğitimi aşaması dahil olmak üzere eğitimin tüm aşamaları için ulusal çekirdek programları oluşturmaktadır (EURYDICE, 2020a). FNBE’nin sorumluluğunda olan EÇEB Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (National Core Curriculum for Early Childhood Education); okul öncesi öğretmenleri, okul müdürleri, öğretim görevlileri, eğitim bilimciler, farklı konu alanlarından araştırmacılar, EÇEB profesyonelleri, uzmanlar ve aileler ile birlikte geliştirilmektedir (Vitikka, Krokfors, & Hurmerinta, 2012).

1985 yılından bugüne Finlandiya eğitim programı ulusal düzeydeki çekirdek program ve yerel düzeydeki program olmak üzere iki düzeyde yazılmaktadır. Ulusal çekirdek programı, genel amaçların yanı sıra hedefleri ve temel içerikleri içermektedir. Belediyeler ve okulların sorumluluğunda olan yerel eğitim programının geliştirilmesinde ulusal program temelinde yerel ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmaktadır (Lavonen, 2020). Eğitimin tüm kademeleri için eğitim programı oluşturulmasından sorumlu olan FNBE, 0-5 yaş için EÇEB Ulusal Çekirdek Programı (National Core Curricula for Early Childhood Education and Care) ve 6 yaş için Okul Öncesi Ulusal Çekirdek Programı’nı (National Core Curricula for Pre-Primary Education) oluşturmuştur (Kumpulainen, 2018). Temel hedeflerin ve içeriklerin belirtildiği bu program öğretmenler ve yerel yönetimler için ulusal boyutta bir kılavuz niteliği taşımaktadır.

Çocukların farklı yaşam ortamlarında dengeli büyümeleri, gelişmeleri ve öğrenmelerini teşvik etmek programın öncelikli amaçları arasında yer almaktadır. Program aynı zamanda eğitim sürecinde ailelerin çocuklarının bireyselleştirilmiş eğitim programının hazırlanmasında önemli etkileri olduğuna vurgu yapmaktadır (Heikkilä, Ihalainen, & Välimäki, 2004; Heinämäki, 2018). Eğitim ve Kültür Bakanlığı (The Ministry of Education and Culture) EÇEB hizmetlerinde genel bir sorumluluğa sahiptir. Yerel ihtiyaca göre EÇEB hizmetleri ve okul öncesi eğitimi sağlamak belediyelerin sorumluluğundadır (EURYDICE, 2020a; Ministry of Education and Culture, 2020). Belediyeler kendi eğitim programlarını EÇEB kurumlarında uygulanan programlar Erken Çocukluk Eğitimi Ulusal Çekirdek Programı (National Core Curriculum for Early Childhood Education) ve Ulusal Okul Öncesi Eğitimi Çekirdek Eğitim Programı (National Core Curriculum for Pre-Primary Education) ilkeleri doğrultusunda hazırlamaktadır (Rajala & Lipponen, 2018). Program; öğrenme alanlarının amaçları, içeriği ve pedagojik faaliyetleri için bir çerçeve niteliği taşımaktadır. Çok yönlü ve bütünleştirici pedagojik faaliyetlerin çocuklarla birlikte planlanması ve uygulanmasında eğitimciye rehberlik etmektedir. Eğitim personeli, ulusal çekirdek programda tanımlanan ilkelere uygun olarak öğretim yöntemleri ve öğrenme materyallerini seçme konusunda özgürdür (Salminen, 2017; Rajala & Lipponen, 2018).

Ulusal mevzuat, belediyeleri EÇEB programlarının kalitesini değerlendirmek ve ulusal olarak tanımlanan asgari program standartlarına uymakla yükümlü kılmaktadır. Sıkı bir ulusal izlemeye ziyade, Finlandiya okul öncesi eğitim sistemi ağırlıklı olarak EÇEB öğretmenlerinin ve diğer personelin yeterliliğine dayanmaktadır ve sınırlı program değerlendirmesi veya teftişi gerçekleşmemektedir. Öğretmenler birime özgü programın hazırlanmasından sorumludur (Rajala & Lipponen, 2018).

Ebeveynler programının en önemli ve bilgili “gözetmenleri” olarak görülmektedir. Aileler öğrenci-öğretmen oranları veya sınıf güvenliği gibi yasal program standartlarının ihlali konusunda şikayette bulunma yetkisine sahiptir (Kumpulainen, 2018).

Finlandiya’da erken çocukluk eğitimi programlarına ilişkin düzenlemeler Act on Early Childhood Education and Care, 1973 yasası dahilinde yapılmaktadır (EURYDICE, 2020b). Son yıllarda erken çocukluk eğitimi ile ilgili birçok değişiklik yapılmıştır. EÇEB yönetimi 2013 yılında Sosyal İşler ve Sağlık Bakanlığı’ndan (Ministry of Social Affairs and Health) Eğitim ve Kültür Bakanlığı’na (Ministry of Education and Culture) devredilmiştir (Fonsen & Soukainen, 2019; Kumpulainen, 2018). Kültür ve Eğitim Bakanlığı’nın yetkisi altında eğitim ve öğretim hizmetleri arasındaki konumunu güçlendirmiştir (Soukainen, 2018). Buna ek olarak, daha önce okul öncesi eğitim programından sorumlu olan Eğitim Bakanlığı’nın (Ministry of Education) “uygulama kolu” olan Finlandiya Ulusal Eğitim Ajansı (Finnish National Agency for Education-FNAE) da erken çocukluk eğitim programından sorumlu tutulmuştur. Bu yeni otorite ile erken çocukluk eğitimi için zorunlu çekirdek eğitim programı yayımlanmıştır. Bu yeni eğitim programı 2017 yılından buyana ülke çapında uygulanmaya başlanmıştır (Kumpulainen, 2018).

Tüm okul öncesi eğitimi kurumları ulusal çekirdek programı ve yerel eğitim programını takip etmektedir. Tüm kurumlar ulusal eğitim programının standartlarını sağlamak zorundadır (Kumpulainen, 2018; OECD, 2001). Ulusal çekirdek eğitim programı; çocukların yaratıcılığını, etkileşimini ve katılımını teşvik eden çok yönlü ve fonksiyonel çalışma yöntemlerini teşvik etmektedir. Çocuklar kendilerini ifade etmeye, soru sormaya, sorunları birlikte çözmeye, tüm duyuları ve bedenleri ile tüm dünyayı keşfetmeye teşvik edilmektedir (EURYDICE, 2020b). National Agency for Education-FNAE) da erken çocukluk eğitim programından sorumlu tutulmuştur. Bu yeni otorite ile erken çocukluk eğitimi için zorunlu çekirdek eğitim programı yayımlanmıştır. Bu yeni eğitim programı 2017 yılından buyana ülke çapında uygulanmaya başlanmıştır (Kumpulainen, 2018).

“Educare” yaklaşımına dayanan program, bakım ve eğitimi birleştirmektedir. “Educare” terimi, uluslararası olarak eğitim ve öğretim perspektifini küçük çocukların günlük bakım ihtiyaçlarının tam bir kapsamı ile birleştiren bir İskandinav refah devlet modelini tanımlamak için kullanılmaktadır. Model; çocuğun büyümesi, gelişimi ve öğrenimine ilişkin bütünsel bir yaklaşıma dayanmaktadır. Aileler ve eğitimciler arasında sistematik, hedefe yönelik bir etkileşim ve işbirliğini ifade etmektedir. Burada çocuğun özgür ve spontane oyunu pedagojik etkinliklerin merkezi bir aracıdır (Camposano, 2017). Her çocuk için eşit fırsatlar sunmak, sosyalleşmeyi teşvik etmek, herhangi bir öğrenme güçlüğüünün belirlenmesi ve erken müdahale yoluyla yetenek farklılıklarını azaltmak erken çocukluk eğitiminin öncelikli amaçları arasında yer almaktadır (EURYDICE, 2020c).

Erken Çocukluk Eğitimi Ulusal Çekirdek Programının felsefesi aşağıdaki gibidir:

- Çocuk bakım hizmetlerinin eğitim ve öğretim ile birleştiği bütüncül (holistik) bir yaklaşım ile çerçeveselendirilmiştir.
- Ulusal çekirdek eğitim programı takip edilirken belediyelerin kendi bölgelerine yönelik ihtiyaçlarını karşılamak için yerel olarak tanımlanan yerel eğitim programı ve eğitimciler tarafından çocukların bireysel ihtiyaçlarının da maksimum seviyede karşılandığı başarılı bir uygulamanın teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.
- Erken çocukluk eğitimi pedagojisi, çocuk merkezli pedagojinin içsel değerinin altını

çizmektedir.

- Eğitim programında çocuklar için standartlaştırılmış bir öğrenme veya performans hedefleri belirtilmemektedir. Bunun yerine eğitim-öğretim yılının başında aileler, öğretmen ve çocuk arasındaki işbirliği yolu ile okul yılının başında hazırlanan BEP'e göre öğrenci performansı izlenmektedir.
- EÇEB hizmetlerinin amacı, ülkedeki tüm çocukların yüksek kalitede eşit eğitim imkanlarına ulaşmasıdır (Kumpulainen, 2018).

Sonuç ve tartışma

Ülkelerin okul öncesi eğitim programları incelendiğinde, programlar arasında bir takım benzerlik ve farklılıklar belirlenmiştir. Okul öncesi eğitim programlarının karşılaştırılması sonucunda ülkelerin eğitim politikalarına paralel okul öncesi eğitim programları oluşturduğu görülmektedir. Türkiye, ABD ve Finlandiya Okul Öncesi Eğitim Programlarının karşılaştırılması Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye, ABD ve Finlandiya Okul Öncesi Eğitim Programlarının Karşılaştırılması

Türkiye	ABD	Finlandiya
Eğitim politikalarına paralel bir okul öncesi eğitim programı oluşturulmuştur	Eğitim politikalarına paralel okul öncesi eğitim programları oluşturulmuştur	Eğitim politikalarına paralel bir okul öncesi eğitim programı oluşturulmuştur
Merkezi bir okul öncesi eğitim programı bulunmaktadır	Merkezi düzeyde bir okul öncesi eğitim programı bulunmamaktadır. Merkezi düzeyde NAEYC ve Head Start standartları bulunmaktadır. Eyaletler bu standartlar doğrultusunda kendi eğitim standartlarını oluşturmaktadır.	Merkezi düzeyde çekirdek eğitim programı bulunmaktadır. Belediyeler yerel ihtiyaçlara göre çekirdek program temelinde kendi eğitim programlarını oluşturmaktadır.
MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Waldorf, Montessorri, High Scope ve Reggio Emilia yaklaşımlarından esinlenerek oluşturulmuştur.	Okul öncesi eğitim standartlarının oluşturulmasında genel olarak Montessorri, Waldorf, Head Start, High Scope, Yaratıcı Program, Reggio Emilia ve Bank Street olmak üzere en az 15 çeşit yaklaşımdan yararlanılmıştır.	Ulusal eğitim programının oluşturulmasında Froebel yaklaşımından faydalanılmıştır. Eğitim ve bakımın birleştirildiği "Educare" modeli benimsenmiştir.
BEP özel eğitime gereksinim duyan çocuklar için uygulanmaktadır.	BEP özel eğitime gereksinim duyan çocuklar için uygulanmaktadır.	BEP her bir öğrenci için uygulanmaktadır.
MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı 3-6 yaş aralığını kapsamaktadır.	Head Start standartları 3-5 yaş, NAEYC standartları 0-8 yaş aralığını kapsamaktadır.	EÇEB Ulusal Çekirdek Programı 0-5 yaş, Okul Öncesi Ulusal Çekirdek Programı 6 yaş için oluşturulmuştur.

Tablo 1'de yer alan karşılaştırmalara göre ülkelerin okul öncesi eğitim programlarında eğitim politikalarına paralel eğitim programlarının uygulandığı görülmektedir. Ülkemizde tüm okul öncesi eğitim kurumlarında merkezi düzeyde bir okul öncesi eğitim programını uygulanmak zorundadır. ABD'de merkezi düzeyde bir okul öncesi eğitim programı bulunmamakla birlikte NAEYC ve Head Start programlarının merkezi düzeyde standartları bulunmaktadır. Her eyalet bu standartlar doğrultusunda kendi eğitim programı standartlarını oluşturmaktadır. Finlandiya'da ise belediyeler EDUFI'nin

oluşturmuş olduğu çekirdek program temelinde kendi eğitim programlarını oluşturmaktadır. Finlandiya ve Türkiye’de merkezi düzeyde uygulanan bir okul öncesi eğitim programı mevcuttur. Ancak, Finlandiya’da yerleşme politikasına göre belediyeler kendi ihtiyaçlarına yönelik eğitim programı geliştirirken, Türkiye’de tüm okullarda aynı eğitim programı uygulanmaktadır. ABD’de eyaletlerin kendi eğitim standartlarını oluşturması Finlandiya’nın yerleşme politikası ile benzerlik göstermektedir.

Eğitim programlarının iyileştirilmesi amacıyla yapılan düzenlemelerin her üç ülkede de yapıldığı görülmektedir. Türkiye’de 1994 yılında merkezi düzeyde oluşturulan ilkökul öncesi eğitim programı 2002, 2006 ve son olarak 2013 yıllarında düzenlenmiştir. ABD’de 1960’lı yıllarda başlayan Head Start programı standartları ilk olarak 1975 yılında yayımlanmıştır. Head Start programı 1998 yılında tam gün ve tam yıl hizmet vermek üzere genişletilerek yeniden düzenlenmiştir. 2007 Okula Hazırlık Yasası (School Readiness Act of 2007) Head Start kalitesini güçlendirmek için çeşitli hükümleri içermektedir. Head Start program standartları 2016 yılında revize edilmiştir. Finlandiya’da son yıllarda Act on Early Childhood Education and Care, 1973 (1973 EÇEB Yasası) gereği; National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care, 2018 ve National Core Curriculum for Pre-primary Education, 2014 EÇEB eğitim programlarına ilişkin yapılan son düzenlemelerdir.

Türkiye’de MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Waldorf, Montessori, High Scope ve Reggio Emilia yaklaşımlarından esinlenerek oluşturulmuştur. ABD’de merkezi düzeyde uygulanan bir okul öncesi eğitim programı bulunmamakla birlikte Montessori, Waldorf, Head Start, High Scope, Yaratıcı Program, Reggio Emilia ve Bank Street olmak üzere en az 15 çeşit yaklaşım ve modelin uygulandığı bilinmektedir. NAEYC ve Head Start’ın eğitim programlarına ilişkin oluşturduğu standartlar genel olarak Gelişimsel Olarak Uygun Program (DAP) kavramı altında bütünleşmektedir. Finlandiya ulusal EÇEB ve okul öncesi eğitim programları Froebel yaklaşımı örnek alınarak oluşturulmuştur. Eğitim modeli olarak çocuk bakımı ve eğitiminin birleştirildiği “Educare” modeli benimsenmiştir.

Özel gereksinimli çocuklar için uygulanan BEP programı Finlandiya’da normal gelişim gösteren ve özel gereksinimli çocuklar olmak üzere bütün öğrenciler için uygulanmaktadır. Ulusal çekirdek programı her çocuğun öğrenme sürecinin farklı olduğunun altını çizmektedir. MEB 2013 Programı ve ABD’de uygulanan eğitim programlarında BEP özel gereksinimli çocuklar için uygulanmaktadır. Türkiye, ABD ve Finlandiya’da geliştirilen eğitim programlarının kapsadığı yaş aralığının farklı olduğu belirlenmiştir. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı 3-6 yaş aralığını, ABD Head Start standartları 3-5 yaş ve NAEYC standartları 0-8 yaş aralığını ve Finlandiya EÇEB Ulusal Çekirdek Programı (National Core Curriculum for Pre-Primary Education) 0-5 yaş ve Okul Öncesi Ulusal Çekirdek Programı (National Core Curriculum for Pre-Primary Education) 6 yaş için oluşturulmuştur. Ülkelerin okul öncesi eğitim programlarının yaş aralığı karşılaştırıldığında yaş aralıklarının farklı şekilde oluşturulduğu görülmektedir.

Öneriler

- Finlandiya ve ABD okul öncesi eğitim programları ile karşılaştırılan MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nın yeteri kadar esnek olmadığı görülmektedir. Eğitim programlarının geliştirilmesi konusunda öğretmenlere ve okul yöneticilerine daha fazla yetki verilmesi öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yoğunlaşılmasına imkan sağlayabilir.
- MEB eğitim programında yer alan kazanım ve göstergelerin eğitim standartları boyutunda ele alınması eğitim kurumlarının ve öğretmenlerin daha esnek bir program uygulamasına yardımcı

olabilir.

- Ülkemizde özel gereksinimli çocuklar için uygulanan BEP, Finlandiya'da uygulandığı gibi her çocuk için uygulanması farklı seviyelerde öğrenen öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olabilir.
- Ailelerin program geliştirme çalışmalarına katılımı sağlanabilir.
- ABD'de NAEYC eğitim standartları Gelişimsel Olarak Uygun olarak 0-8 yaş aralığını kapsamaktadır. Türkiye'de 3-6 yaş aralığını kapsayan eğitim programı ilköğretim eğitim programı ile uyumlu hale getirilebilir.

Kaynakça

- Administration for Children & Families. (2019). *Head start programs*. <https://www.acf.hhs.gov/ohs/about/head-start> adresinden alındı
- Anne Çocuk Eğitim Vakfı [AÇEV]. (2020). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. <https://www.acevokuloncesi.org/egitim-program/okul-oncesi-egitim-programi/okul-oncesi-egitim-programi/> adresinden alındı
- Barnett, W. S. (2004). *Better teachers, better preschools: Student achievement linked to teacher qualifications*. New Brunswick, NJ: National Institute for Early Educational Research.
- Camposano, J. (2017). *Design of Product-Service Systems for Finnish Early Childhood Education and Care*. Master Thesis, Aalto University, School of Science.
- Çelik, N., & Daşcan, Ö. (2019). *Son değişikliklerle okul öncesi eğitim programı ve etkinlik kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dilek, H. (2013). *2006 Okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi* (Doktora tezi).
- Düşek, G., & Dönmez, B. (2012). Türkiye'de yayımlanan okul öncesi eğitim programları. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 1(1), 68-75.
- EDUCARE. (2020a). *Educare model*. <https://www.educareschools.org/our-approach/educare-model/> adresinden alındı
- EDUCARE. (2020b). *New study shows that high-quality early education benefits disadvantaged infants and toddlers*. <https://www.educareschools.org/new-study-shows-high-quality-early-education-benefits-disadvantaged-infants-toddlers/> adresinden alındı
- EURYDICE. (2020a). *Finland: Organisation and governance*. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/finland/organisation-and-governance_en adresinden alındı
- EURYDICE. (2020b). *Finland: Single structure education (integrated primary and lower secondary education)*. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/finland/single-structure-education-integrated-primary-and-lower-secondary-education_en adresinden alındı
- Eurydice. (2020c). *Finland: Early childhood education and care*. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/early-childhood-education-and-care-25_en adresinden alındı
- Fonsen, E., & Soukainen, U. (2019). *Sustainable pedagogical leadership in Finnish early childhood education (ECE): An evaluation by ECE professionals*. *Early Childhood Education Journal*, 48, 213-220.

- Gelişli, Y., & Yazıcı, E. (2012). *Türkiye’de uygulanan okul öncesi eğitim programlarının tarihsel süreç içerisinde değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, 85-93.
- Gülçiçek, T., Tonga, F., & Tantekin Erden, F. (2019). *Examining Turkish early childhood education curriculum in terms of mainstream curriculum models*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38(2), 77-106
- Gündoğdu, K., Turan, S., Kızıldaş, E., & Çimen, N. K. (2008). 2002 ve 2006 Okul Öncesi Öğretim Programlarında Yer Alan Değişikliklerin Öğretmen Algularına Göre Karşılaştırılması. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 47-71.
- Heikkilä, M., Ihalainen, S.-L., & Välimäki, A.-L. (2004). *National curriculum guidelines on early childhood education and care in Finland*. Helsinki: STAKES.
- Heinämäki, L. (2018). *Early childhood education in Finland*. Berlin: Stakes.
- Helsinki. (2019). *Helsinki’s curriculum for early childhood education and care*. Helsinki: Education Devison.
- Iowa Department of Education. (2016). *Iowa quality preschool program standards report: Revisions and recommendations*. Iowa Department of Education.
- Iowa Department of Education. (2020). *Early childhood standards*. https://educateiowa.gov/pk-12/early-childhood/early-childhood-standards#Iowa_Early_Learning_Standards_IELS adresinden alındı
- Iowa, E. C. (2021a). *The early childhood development state system*. <https://earlychildhood.iowa.gov/systems/state-system>
- Iowa, E. C. (2021b). *Iowa local area early childhood development systems*. <https://earlychildhood.iowa.gov/systems/local-system>.
- Kandır, A., Özbey, S., & Inal, G. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programını planlama ve uygulamada karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi. *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 373-387.
- Kammerman, S. B., & Gaturnio Gabel, S. (2007). Early childhood education and care in the United States: An overview of the current policy picture. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 1(1), 23–34.
- K12academics. (2020). *Methods of preschool education*. <https://www.k12academics.com/systems-formal-education/preschool-education/methods-preschool-education>. adresinden 12.02.2019 tarihinde alındı
- Koçer, H., & Meral, S. (2014). High scope programı. Z. F. Temel (Dü.) içinde, *Okul öncesi eğitimde alternatif yaklaşımlar*. Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Krogh, S. L., & Slentz, K. L. (2001). *The early childhood curriculum*. London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kumpulainen, K. (2018). *Respecting children and families. A case study of the Finnish early childhood education and care system*. *Respecting Children and Families*: <http://ncee.org/wp-content/uploads/2019/03/EA-Finland-Case-Study-022819.pdf> adresinden 10.03.2020 tarihinde alındı

- Lavonen, J. (2020). Curriculum and Teacher Education Reforms in Finland That Support the Development of Competences for the Twenty-First Century. F. M. Reimers içinde, *Audacious Education Purposes How Governments Transform the Goals of Education Systems* (s. 65-80). Switzerland: Springer Open.
- Miller, S. (2010). *EDUCARE: Re-envisioning education beginning at birth*. Washington, DC: Council of Chief State School Officers.
- Ministry of Education and Culture. (2020). *Ministry of Education and Culture website* <https://minedu.fi/en/frontpage> adresinden 13.02.2019 tarihinde alındı
- National Association for the Education of Young Children [NAEYC]. (2009). *Developmentally Appropriate Practice NAEYC Position Statement in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8*. <https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/position-statements/PSDAP.pdf> adresinden alındı
- National Association for the Education of Young Children [NAEYC]. (2020). *The 10 NAEYC program standards*. <https://www.naeyc.org/our-work/families/10-naeyc-program-standards> adresinden alındı
- OECD Country Note. (2000). *Early childhood education and care policy in Finland*.
- OECD Country Note. (2001). *Early childhood education and care policy in Finland*.
- Parker, A., & Neuharth-Pritchett, S. (2006). Developmentally appropriate practice in kindergarten: Factors shaping teacher beliefs and practice. *Journal of Research in Childhood Education*, 21, 65-78.
- PreSchool Teacher. (2020). *What is early childhood education?* <https://www.preschoolteacher.org/what-is-early-childhood-education/> adresinden 17.01.2020 tarihinde alındı.
- Rajala, A., & Lipponen, L. (2018). Early childhood education and care in Finland: Compassion in narrations of early childhood education student teachers. S. Garvis, S. Phillipson, & H. Harju-Luukkainen (Dü) içinde, *International perspectives on early childhood education and care: Early childhood education in the 21st century* (Cilt 1, s. 64-75). Routledge, New York.
- Salminen, J. (2017). *Early childhood education and care system in Finland*. *Nauki O Wychowaniu, Studia Interdyscyplinarne Numer*, 2(5), 135-154.
- Stewart, V., & Kagan, S. L. (2005). *Conclusion a new world view: Education in a global era*. Phi Delta Kappan, 87(3), 241-245.
- Soukainen, U. (2018). The curriculum process - Case Turku in Finland. i.e.: *Inquiry in education*, 10(1), 1-13.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2006). *36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). *Okul öncesi eğitimi programı*. Ankara: Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2016). *Çocuk gelişimi ve eğitimi okul öncesi eğitim programı*. Ankara.

- Temel, Z. F. (2016). *Erken çocukluk eğitiminde yaklaşımlar ve programlar* (3 b.). Ankara: Vize Basın Yayın.
- Tükel, A. (2017). *2013 okul öncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Türkoğlu, A. (2012). Karşılaştırmalı eğitim nedir? S. Aynal (Ed.). *Karşılaştırmalı eğitim yansımaları* içinde (s. 2-22). Ankara: Pegem Akademi.
- Ucus, S., Acar, I. H., & Raikes, H. (2017). A new model in early childhood education in the United States: EDUCARE. *The International Journal of Research in Teacher Education*, 8(1), 45-57.
- Uyanık Balat, G. (2016). *Okul öncesi eğitime giriş* (Cilt 6). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Vitikka, E., Krokfors, L., & Hurmerinta, E. (2012). The Finnish National Core Curriculum: Structure and Development. H. Niemi, & A. K. Toom (Dü) içinde, *Miracle of Education*. Rotterdam: Sense publishers.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.